

Dkt. Elaine Phillips, Fasihi ya Agano la Kale, Hotuba ya 30, Manabii wa Kaskazini

© 2024 Elaine Phillips na Ted Hildebrandt

Sijajaribu hii kwa muda. Boker Tov? Nzuri. Mmechoka? Tuna wiki mbili na nusu zilizosalia. Je, tunaweza kufanya hivyo? Hapana?

Haya, Katie. Vipi kuhusu mstari wa Obama? Ndiyo, tunaweza. Naam, ili kuongeza msongo kidogo, kuna mtihani Ijumaa.

Na nadhani kama umekuwa umekaa hapa kwa dakika tano zilizopita, una ufahamu mzuri wa orodha hii ya mambo hapa kuhusu kitakachohusika katika mtihani. Sababu niliyochapisha hii ni kwa sababu mtihani wa mazoezi unaochapishwa kwenye Blackboard haujumuishi mambo haya ya mwisho kwenye faida. Sawa? Kwa hivyo, ikiwa unatumia mtihani wa mazoezi, usiruhusu hilo libadilishe mipaka ya masomo yako.

Utahitaji kusoma nyenzo zilizojumuishwa kuhusu faida zilizotajwa mahususi. Hosea, endelea moja kwa moja kupitia Joel hapo. Sawa? Nikifanikiwa, nitajaribu kuchapisha mtihani wa mazoezi wa msimu uliopita wa vuli pia.

Hilo linaweza kusaidia kidogo. Kwa hivyo, una maswali yoyote kuhusu kile ambacho mtihani unashughulikia? Kila kitu kuanzia Sulemani hadi, Bwana akipenda, hotuba ya Jumatano itashughulikia Isaya, Mika, na Yoeli. Ndiyo, Nick? Hapana, nitakuacha uelezee hilo kidogo.

Sawa? Hapana, kimsingi, chukua aina ya mambo niliyokuwa nikizungumzia mara ya mwisho kuhusu utangulizi wetu wa unabii na umuhimu wa historia, Torati, na faida, na kisha dhana hii yote kwamba Mungu anawatumia watu hawa kuleta agano katika hali zao za kihistoria. Hilo ndilo nitakalokuomba ufanye na hilo. Sasa, huo sio mwisho wa jibu, lakini fanya kazi fulani katika eneo hilo pia.

Ndiyo, sawa. Asante. Kuna maswali mengine? Ninaahidi kutofanya ukatili kama nilivyofanya kwa Nick.

Tangazo moja zaidi. Kwa wale ambao mnavutiwa na hili, tuna jamii nzuri ya Wayahudi kwenye Ufuo wa Kaskazini, na kuna idadi kubwa ya manusura wa Mauaji ya Kimbari ambao bado wako hai. Kila mwaka, idadi yao hupungua kwa sababu, bila shaka, wanazeeka.

Nilipofika katika eneo hili kwa mara ya kwanza miaka 15 iliyopita, idadi ya walionusurika labda ilikuwa karibu mara nne zaidi ya ilivyo sasa. Lakini kwa vyovyote

vile, wanawaheshimu walionusurika wa North Shore. Na kama mna Jumanne jioni bila malipo, najua wengi wenu hamna.

Na kwa kweli, mwaka huu, mimi pia sifanyi hivyo. Lakini ningewatia moyo mende kwa sababu ni wakati mzuri wa, simaanishi wakati mzuri, lakini ni wakati muhimu wa kuwaenzi wale walionusurika Mauaji ya Kimbari. Kwaya ya Wanawake ya Chuo cha Gordon pia itaimba wakati huo, kwa wale ambao ni wanachama wa Kwaya ya Wanawake.

Naam, tukizungumzia kuimba, hatukuimba mara ya mwisho. Hebu tuimbe leo. Nenda kwenye ibada ya ukumbusho Jumanne usiku.

Utaimba hivi, na kwa hivyo utakuwa tayari kufanya hivyo. Wanaimba kila mwaka, kwa hivyo wasipoimba, nitashangaa sana. Kwa vyovyote vile, hebu tuchukue muda wa kuomba pamoja tunapoanza.

Mungu mwenye neema, Baba yetu wa Mbinguni, tunapoanza wiki hii pamoja, tunashukuru kwamba umetupa uzima, kwamba umetupa afya, kwamba umeturejeshea roho zetu, na kwamba umetufanya upya maisha yetu katika Kristo. Baba, najua kwamba isipokuwa upo hapa na upo asubuhi ya leo, na isipokuwa uimarishe maneno yangu na kila moja ya akili zetu, tunachofanya hakina maana yoyote. Na kwa hivyo, tungeomba uwepo wako.

Ningeomba utusaidie kujifunza vizuri, kujifunza kwa njia ambazo zitabadilisha na kubadilisha maisha yetu kwa nguvu ya neno lako na roho yako. Baba, tunawaomba wale walio karibu nasi wanaopambana na matatizo ya kiafya, wenye mizigo mizito na migumu kubeba. Tafadhali uwe mpole na mpole nao.

Baba, tunawaomba viongozi wetu. Tunaomba kipimo kikubwa cha hekima kwa ajili yao wote, jinsi tunavyokuhitaji utembe katika ulimwengu mgumu. Tunaomba kwa ajili ya maeneo yenye matatizo duniani.

Tunaomba amani ya Yerusalemu kama unavyotuhimiza kufanya katika Zaburi. Baba, tunaomba hekima maalum katika kushughulikia masuala yenye changamoto kubwa katika Mashariki ya Kati. Na tunaomba usalama kwa wale walioko huko na wanajeshi wa kijeshi.

Walinde, Bwana. Mambo haya yote tungeomba, tukikumbuka kwamba wewe ndiye bwana wetu, na si bwana wetu tu bali pia bwana wa ulimwengu. Kwa hivyo, tunaomba katika jina la Kristo kwa shukrani. Amina.

Naam, tutafanya manabii kaskazini leo, na tunafanya mengi kati yao. Tunafanya manne kati yao.

Na baada ya muda mfupi, nitafanya mapitio kidogo. Hata hivyo, acha nikupendekezee kwamba tunapoanza kuhusu manabii binafsi, mara ya mwisho, tulizungumzia kwa njia ya jumla na ya jumla kuhusu jinsi ya kufikiria kuhusu fasihi ya unabii, hasa manabii wanaoandika. Acha nipendekeze kwamba tunapoendelea na nyenzo kuhusu kila nabii binafsi, hakikisha unafahamu masuala makuu.

Unajua, usipoteze fahamu katika maneno yote. Jua mambo makuu ambayo ni sehemu ya ujumbe wa nabii huyo. Ili kukusaidia katika mambo hayo, kwenye Ubao nina orodha pana ya nabii gani alifanya hivi, nabii gani alifanya vile.

Wale wanajaribu kufikia mambo makuu unayopaswa kujua kuhusu manabii. Kwa hivyo tumia mambo hayo kuhakiki, si tu kwa manabii saba walio kwenye mtihani huu bali pia tunapofikiria kuelekea mtihani wa mwisho pia. Nadhani hilo linaweza kukusaidia kuanza kutatua mambo haya kidogo.

Kwa vyovyote vile, kwa njia ya mapitio kidogo tu, sawa, tayari nimejibu swali hilo kumjibu Nick, sivyo? Kwa nini manabii waliitwa wapatanishi wa utekelezaji wa maagano? Kwa sababu Mungu amewaita kuzungumza nao kutokana na hali za kihistoria wakati watu wanaasi agano. Na hivyo hawa, ukitaka kusema hivi, ni polisi wa siku hizo, wanaosimamia utekelezaji wa maagano. Sawa.

Labda hiyo ni upuuzi kidogo. Ndiyo, Trevor. Labda si kwa maneno yale yale, lakini unajua, kwa ujumla; Mungu amewaita watu hawa kwa sababu watu wa hali zao maalum za kihistoria wanaasi agano.

Na Mungu anawaita kushughulikia hilo na kuwaonya watu kuhusu wakati huo. Sasa, kila nabii atafanya hivyo kwa njia tofauti. Na tutaona michache kati ya hiyo leo pia.

Na kwa njia, bila shaka, swali lako la mtihani kuhusu wapatanishi wa utekelezaji wa agano litakufanya ufanye zaidi ya kurudisha tu ufafanuzi huo ambao nimekupa. Kwa hivyo, fikiria jinsi hii itakavyotumika kwa kila nabii fulani. Hiyo ndiyo njia utakayotaka kushughulikia hili.

Naam, swali lingine la mapitio. Ni vyombo gani vya habari tulivyozungumzia kuhusu jinsi manabii walivyofikisha ujumbe wao kwa watu wenye masikio magumu, viziwi, na wasiosikia? Walitumia nini? PowerPoint? Samahani, sikusema hivyo. Sarah.

Sawa. Kwa nini hilo ni muhimu sana katika suala la kile tunachofanya leo? Tunamsoma nani leo? Lile la Yona, Amosi, Hosea, na? Sawa. Ni lipi kati ya hayo manne linalohusika katika kitendo kikubwa, kinachobadilisha maisha, na cha mfano? Hosea, haswa, kwa sababu ameitwa kuoah kahaba, ambalo tutazungumzia baada ya muda mfupi.

Walitumia vyombo gani vingine vya habari? Hakika, vitendo vya mfano. Samahani, sema tena. Naam, hakika wanatamka mausia, sivyo? Watatumia maandiko yaliyopita na Torati iliyotangulia.

Kwa mfano, tutasoma Hosea leo, na Hosea atawaelekeza kwenye ukweli kwamba watu hawa wanavunja Amri Kumi. Tutasoma sehemu za Sura ya 4 ambapo anarejelea Amri Kumi hapo hapo katika Sura ya 4. Jambo lingine: Amosi ana nini katika sura tatu zilizopita, hasa Chelsea? Ndiyo, yeye ni mchungaji, hiyo ni kweli, lakini katika sura tatu zilizopita, ni nini kinachotambulisha vitu tulivyo navyo hapo? Ninajaribu kutovitoa. Sarah? Sawa. Nilimwona Bwana.

Niliona hili. Niliona lile. Na manabii wengi, kama tulivyosema mara iliyopita, wanaona maono, wanaota ndoto, na hivyo ndivyo Mungu anavyoshughulikia baadhi ya masuala haya.

Na kisha, bila shaka, hizo zimeandikwa na kuripotiwa, na kwa hivyo, hiyo ni sehemu ya ujumbe. Tutaona mengi hayo pamoja na Ezekieli pia. Hadi sasa ni mazuri kiasi gani? Sawa.

Kidogo tu kuhusu ramani ya kujikumbusha, hasa kuhusu kuhamia Yona, nitashughulikia haya kwa mpangilio, kwa ujumla, na kwa hivyo, tunaanza na Yona, na unafikiri, Nahumu anafanya nini hapo? Naam, tunafanya Nahumu mwishoni mwa leo kwa sababu tunaandika kwa namna fulani. Yona atazungumza na Ninawi, na Nahumu atazungumza na Ninawi, kwa hivyo ingawa Nahumu amechelewa kidogo kuliko wengine, tutawaunganisha leo. Kwa ujumla, hata hivyo, wengine watakuwa manabii wa karne ya 8.

Hapa kuna ramani yetu. Tulizungumza mara ya mwisho, si mara ya mwisho, muda mfupi uliopita kuhusu Ashuru na upanuzi wa Ashuru. Hapa tuna Ashuru ya karne ya 9, na unaweza kukumbuka, najua nimesema haya mara tatu sasa, lakini ili kukukumbusha tu kwamba Ashuru ni himaya mbaya na katili, na ninakusomea dondoo hizo kutoka kwa Ashurnasirpal II, ambaye huwachuna watu, huondoa ngozi kutoka kwao, huweka ngozi hizo kwenye nguzo, na hufanya kila aina ya mambo mengine ya kutisha sana.

Wanachukiza, sivyo? Na hivyo ndivyo Israeli wanavyofikiria wanapofikiria Ashuru. Wanajua jinsi Ashuru ilivyo katili, na bila shaka, hii inatupa labda hisia kidogo kuhusu kwa nini Yona angefikiria upande mwingine. Badala ya kuwa na hamu ya kwenda Ninawi na kuhubiri Ninawi, anaruka kuelekea Tarshishi.

Mtu anaweza kuelewa ni kwa nini unapokuwa na hilo, na hasa tunapofikia karne ya 7, tutakuwa tumetoka mbali sana hivi, sawa? Milki ya baadaye. Sasa, watu tunaowazungumzia leo ni wa karne ya 8, na Ashuru iko mbioni, na kwa hivyo, ufalme wote wa kaskazini, ambao ndio watu wanaoshughulikiwa leo, wanahisi shinikizo la

ufalme huu wenye nguvu na katili. Kumbuka hilo tunaposoma, hasa kitabu cha Yona, au tunapozungumzia kitabu cha Yona.

Naam, hilo linatuleta kwa Yona. Historia kidogo. Nilisoma haya hapo awali, lakini unajua nini? Tutafanya hivyo tena.

Geuka 2 Wafalme, sura ya 14, kwa sababu tuna mtajo hapo wa mfalme na nabii, na nabii huyo anatajwa. Mfalme ni Yeroboamu. Ni Yeroboamu wetu wa Pili, ili tu kujikumbusha hili, na cha kushangaza ni kwamba, mstari wa 24 unasema alifanya maovu machoni pa Bwana, kwa hivyo kutoka kwa mtazamo wa agano, Yeroboamu huyu si bora kuliko mtu mwingine yeyote.

Hata hivyo, katika mstari wa 25, yeye ndiye aliyerejesha mipaka ya Israeli kutoka Levo Hamathi, yaani kaskazini, hadi Bahari ya Araba, Bahari ya Chumvi, kwa maneno mengine, kulingana na neno la Bwana, Mungu wa Israeli, lililonenwa kupitia, na bila shaka hapa kuna uhusiano wetu, mtumishi wake Yona, mwana wa Amitai, nabii kutoka Gath-Heferi. Sasa, unapoanza kusoma kitabu cha Yona, Yona ni mwana wa Amitai, na kwa hivyo ingawa kuna watu wengine wanaosema wao si mtu yule yule, nadhani labda kuna uwezekano mkubwa kwamba wao ni mtu yule yule. Sijui ni wana wangapi wa Amitai walikuwa wakielea wakati huo, lakini ukweli kwamba maandiko yatawatambua wote wawili kwa njia hiyo, nadhani, ni ishara ya ukweli kwamba tunazungumzia mtu yule yule hapa, na kwa hivyo hii ndiyo wakati anatabiri.

Kama nilivyosema, matarajio ya kutisha ya Ashuru kuendelea kula vipande vya ardhi na kufanya hivyo kwa njia zisizopendeza sana ndiyo yale ambayo Yona anayo katika mfumo wake wa kiakili. Ningependekeza kwako kusudi la kitabu hiki ni kuonyesha kwamba Mungu ni mkuu. Hilo si jambo jipya kwetu.

Kwa kweli, tunaweza kusema moja ya madhumuni makuu ya maandiko ni kuonyesha kwamba Mungu ni mkuu na sahihi, pamoja na mambo mengine, lakini ni kwa nini uhuru wa Mungu unaonekana wazi katika kitabu hiki? Njia zipi? Kwa njia, Yona ni kitabu cha kinabii kisicho cha kawaida kwa sababu Yona ni kitabu kimoja kati ya manabii wote walioandika ambacho ni simulizi. Hatusomi mengi kuhusu mahubiri ya Yona—maneno matano kwa Kiebrania.

Nadhani nilisema hivi mara ya mwisho. Ni maneno matano tu ambayo Yona anatamka kwa Kiebrania. Kiingereza ni kikubwa kidogo.

Hata hivyo, siku 40 huko Ninawi zitapinduliwa. Hiyo ndiyo kiwango cha mahubiri yake, lakini bado tunayo katika simulizi lote kama ilivyotupwa kwetu katika sura nne. Sura ya pili ya ushairi ni kweli; tuna maonyesho ya kina ya ukuu wa Mungu. Vipi? Ni njia zipi ambazo Mungu anaonyesha kwamba yeye ni mkuu katika kitabu hiki? Rebeka? Ndiyo, Yona ana nia ya kweli ya kuondoka kwenye misheni hii haraka

iwezekanavyo , na bado Mungu anadhibiti mambo haya yote ili kuhakikisha kwamba Yona anatua Ninawi.

Sasa, ni zipi baadhi ya mambo hayo maalum ambayo Mungu anayadhibiti ili kumrudisha Yona mahali anapopaswa kuwa? Samaki, hakika samaki. Nini kingine? Ndiyo, kitu hicho kinachokua juu yake. Ni ki kayon kwa Kiebrania, chochote kile, mtango, mti, au kitu kama hicho.

Kwa njia, Yona ndiye nabii wako wa kawaida anayejishughulisha na nafsi. Yeye ndiye kweli. Namaanisha, zungumzia kuhusu msamiati wa kisaikolojia wa leo.

Kwa kujishughulisha na mambo ya kibinafsi, namaanisha, sote tunajali kutojishughulisha na mambo ya kibinafsi, ingawa kwa kawaida sote tunajali, lakini Yona anajali. Yeye ni mfano wa kuvutia sana wa mtu ambaye anajishughulisha na mambo yake mwenyewe. Lakini ni zipi baadhi ya njia zingine za uhuru? Hebu turudi kwenye swali hilo.

Tuna Mungu anayeleta mti huu wenye kivuli kisha, bila shaka, auondoe baadaye. Tuna samaki. Tuna nini kingine? Ni vipengele vipi vingine vya asili vinavyojitokeza katika picha hii? Ndiyo, Matt? Dhoruba.

Dhoruba ni nzuri. Nitakufikia baada ya dakika moja. Sawa.

Bahari pia iko chini ya udhibiti wa Mungu. Sasa, usifikirie hata kidogo kwamba hii ni bahari tu. Kumbuka kwamba kwa Waisraeli na watu wa kale wa Mashariki ya Karibu, bahari ilikuwa ya kutisha.

Ilikuwa ni shimo. Ilikuwa mahali pa machafuko. Iliwatisha mwanga wa mchana ulio hai.

Na hivyo, kwa Mungu kuidhibiti bahari ilikuwa muhimu sana. Vivyo hivyo, ni sawa kidogo tu, kwa Yesu kuidhibiti bahari anapokuwa kwenye Bahari ya Galilaya kitu kama hicho. Labda ulifanya hivi katika Agano Jipya ulipokuwa ukizungumzia kuhusu udhibiti wa Yesu juu ya bahari.

Chelsea, ungesema nini? Jambo lile lile. Sawa. Tuna bahari, dhoruba.

Inaanza. Inarudi chini tena. Mambo mengine mawili ambayo tunahitaji kuyazingatia.

Haya ni masuala yanayohusiana na maumbile hadi sasa. Sawa. Kila moja ni maumbile.

Ni nini kingine kilicho dhahiri, labda cha kiroho zaidi, kama utafanya hivyo ? Labda si neno sahihi tunalotaka kutumia, lakini vipi kuhusu Mungu kumwonyesha Yona kwamba ambaye Mungu anataka kutubu atamletea toba? Sawa.

Kwa hivyo, Mungu anapowapa Ninawi na Mfalme wa Ninawi fursa hii kupitia Yona ya kutubu mbele ya matarajio ya hukumu na uharibifu, hilo hutokea. Hilo linamkasirisha Yona, lakini ni chaguo la Mungu. Na kwa hivyo, yeye ni mkuu juu ya maisha na roho za wanadamu pia.

Sasa tunajua hilo, lakini hapa kuna mfano mzuri wa jinsi alivyotoa neema, toba, na msamaha kwa maadui. Kwa njia, mwingine ambao nadhani labda tunataka kuwa nao akilini mwetu ni kura. Mabaharia walipiga kura ili kujaribu kujua ni nani duniani anayehusika na jambo hili baya linalowapata, na linamwangukia Yona.

Inavutia sana. Ukuu wa Mungu unaonyeshwa katika kitabu hiki. Tayari nimezungumzia, nadhani, vya kutosha kuhusu ukweli kwamba Mungu anapomwamuru kwenda Ninawi, Yona anaogopa.

Huenda anaogopa angalau pande mbili, labda zaidi, lakini nitakupendekezea mbili. Kwanza kabisa, huenda anaogopa ngozi yake mwenyewe. Yeye ni Mwisraeli.

Itakuwaje kwenda mahali ambapo hufanya mambo kama yale ambayo himaya hiyo katili hufanya? Lakini wacha nipendekeze kwamba labda pia anaogopa kile kinachoweza kuwapata watu wa nchi yake. Huenda angependa zaidi, kuliko kitu kingine chochote, kuona Ninawi ikipinduliwa na kuharibiwa na nguvu hiyo ya kikatili na ya kikatili ikifanywa ndani. Na ikiwa watu wa nchi yake watagundua kwamba ameenda Ninawi kuwahubiria ujumbe wa neema na msamaha, kuna uwezekano mbili hapo.

Watakasirika sana naye kwa aina ya masuala ya uhaini, na labda watateseka baadaye ikiwa Ninawi itaendelea kama ilivyo, ikiwa Waashuri wataendelea. Kwa hivyo, kuna masuala muhimu sana yanayoendelea hapa. Naam, tayari tumetaja kwa kiasi fulani biashara nzima, na unajua, hii ni hadithi ninayoijua ambayo unajua kutoka shule ya Jumapili, kwa hivyo sihitaji kuirudia tena kwa kirefu, lakini kumbuka kwamba mambo haya yote, dhoruba, kinachoendelea na bahari, Yona anaelea chini hadi kwenye vilindi vya bahari.

Unaposoma sura ya pili, Yona anahisi kama yuko ndani ya vilindi vya kuzimu wakati huo. Na samaki ndiye uokoaji wake. Unajua, wakati mwingine tunafikiria hapa kama mahali pabaya.

Samaki ndiye mwokozi. Amezungushwa hadi kwenye vilindi kabisa, chini ya milima, mambo ni mabaya, na kisha atakuwa amepumzika, na ni kama shairi hilo linavyoonyesha kutoka katika muktadha huo ndipo ataanza kumtafuta Mungu. Na

kisha, bila shaka, samaki huyo anamtapika kwenye nchi kavu, na hatimaye anaenda Ninawi jinsi anavyopaswa.

Labda kwa mshangao wa kila mtu, mfalme wa Ninawi anaamuru wote wavae nguo za magunia, hadi wanyama pia. Hii ni toba ya kitaifa. Na, bila shaka, tatizo la Yona ni nini kwa wakati huu? Naam, bado anasumbuka kidogo.

Katika sura ya nne, mstari wa kwanza, Yona anakasirika sana na anakasirika, na anasema, Bwana mpendwa, je, hili silo nililosema lingetokea siku zote? Ndiyo maana niliondoka kukimbilia Tarshishi. Nilijua wewe ni mwenye neema na huruma, si mwepesi wa hasira, umejaa upendo, Mungu anayeghairi maafaa. Hizo ndizo sifa halisi za Mungu wa agano.

Unakumbuka wakati Bwana alipojifunua kwa Musa baada ya tukio la ndama wa dhahabu? Musa alipotaka kumwona Bwana, Bwana alimficha kwenye pango la mwamba kisha akapita, na kisha katika Kutoka 34, anasema, Mimi ni Bwana, mwenye neema na huruma, si mwepesi wa hasira, mwenye kusamehe uovu. Haya ndiyo mambo yaleyale ambayo Yona anayaita pia. Anajua hilo kuhusu Mungu, na hilo ndilo linalomsumbua.

Hataki Ninawi ipate baraka hizo nzuri na za ajabu ambazo anafikiri zimetengwa kwa ajili ya Israeli pekee. Kwa hivyo, Mungu anapaswa kumpa somo lingine dogo kutoka kwa ulimwengu wa asili kuhusu ukuu wa Mungu kabla hajafikia kikomo. Mstari wa 11, sura ya nne, Ninawi ina watu zaidi ya 120,000 ambao hawawezi kutofautisha mkono wao wa kulia na wa kushoto, je, sipaswi kuwa na wasiwasi kuhusu mji huo mkuu pia? Sasa, je, huu ndio mwisho tunaouona Yona? Muhtasari wako wa hotuba unakuambia nini? Tuna mengi zaidi ya kuzungumzia, sivyo? Nani mwingine anamtaja Yona? Jibu sahihi hapa ni Yesu kweli.

Je, si jambo la kufurahisha kujua jibu sahihi ni Yesu, si tu katika shule ya Jumapili, bali pia hapa mara kwa mara? Yesu anamrejelea Yona. Ramani ndogo, kwanza kabisa. Hii ni ramani inayozungumzia shughuli za kinabii.

Labda ni jambo lisiloeleweka kidogo, hasa kwa wale walio nyuma. Lakini ikiwa tu, Nazareti iko hapa, na kama mnaweza kuiona, hebu tuieleze. Nazareti na Gath-Heferi ni jirani.

Je, hilo halivutii? Yesu anapozungumzia ishara ya Yona, nitasoma Mathayo sura ya 12 kwa muda mfupi tu. Kuna vifungu sambamba ambavyo nina kwa ajili yako pia. Lakini katika Mathayo sura ya 12, tuna marejeleo yake marefu zaidi kuhusu ishara ya Yona.

Hakuichagua tu kutoka angani. Anazungumzia nabii ambaye alikuwa jirani wa karibu, kama ungependa. Tumewahi kufanya hivi hapo awali.

Unakumbuka Elisha alipomfufua mwana wa mwanamke huyo kutoka kwa wafu huko Shunemu? Na kisha Yesu anamfufua mwana wa mjane kutoka kwa wafu huko Naini, na wako karibu sana? Hii ni nchi ndogo, lakini hizi ni za karibu sana. Yesu anamtumia nabii anayeishi karibu na mji wake. Sura ya 12 mstari, tuko wapi? 38.

Mafarisayo na walimu wa sheria wanasema, mwalimu, tungependa kuona ishara ya muujiza. Kwa njia, ikiwa bado hujaiielewa, walikuwa wakiona ishara baada ya ishara baada ya ishara baada ya ishara baada ya ishara. Yesu amekuwa akiwalisha watu, akiwafuonya watu, na akiwafukuza pepo.

Sio kama hawajaona ishara. Ni kizazi kigumu. Hiyo ndiyo hoja hapa.

Na anasema, mstari wa 39, kizazi kiovu na cha zinaa chaomba ishara ya muujiza. Hakuna atakayepewa ishara hiyo isipokuwa ishara ya Yona, kama vile Yona alivyokuwa siku tatu mchana na usiku katika tumbo la samaki mkubwa, vivyo hivyo Mwana wa Adamu atakuwa siku tatu mchana na usiku katika moyo wa nchi.

Na watu wa Ninawi watasimama hukumuni pamoja na kizazi hiki na kukihukumu, kwa sababu walitubu kwa mahubiri ya Yona, na sasa kuna mmoja aliye mkuu kuliko Yona. Kwa hivyo, kuna ishara mbili hapa kwa njia fulani au mambo mawili ambayo wanapaswa kujifunza. Moja ni muda wa Yona alitumia tumboni mwa samaki, na kama nilivyosema muda mfupi uliopita, huo ulikuwa ukombozi wake kutoka kuzimu na mateso ya kuzunguka-zunguka shimoni.

Hiyo ni dhana ya Yesu kutumia siku hizo tatu kaburini. Yesu alikuwa tayari amepitia kuzimu na mateso ya kutundikwa msalabani na kuvumilia ghadhabu ya Mungu. Hizo zinafanana.

Yesu anapokuwa kaburini, ni pumziko. Ni pumziko. Kisha anafufuka kutoka kwa wafu.

Yona anatoka ndani ya samaki. Namaanisha, kuna mambo yanayofanana sana hapa. Na kisha, bila shaka, kuinuka kwa watu wa Ninawi, kwa sababu walitubu hata kutokana na asili zao za kikatili na za kikatili zaidi, na bado ugumu wa mioyo ya Mafarisayo na wengine waliowazunguka ulikuwa ukiwazuia watu wa siku za Yesu kutubu.

Naam, huyo ni Yona. Uko tayari kuendelea? Unapofikiria, ndio, Caelan, Tarshishi iko wapi? Ndiyo, labda watu wengi watagundua Tarshishi iko karibu na Uhispania. Sasa, kuna tofauti za maoni, lakini kwa ujumla hiyo ni hivyo.

Kwa hivyo, wazo ni kwamba anaelekea magharibi kama ilivyojulikana wakati huo. Inatakiwa kwenda mashariki, lakini inaelekea magharibi badala yake. Labda mahali fulani kando ya pwani ya Mediterania.

Ndiyo, ana muda wa kufika Ninawi peke yake. Na kwa njia, usifikirie hilo, kuna mtu ambaye alikuwa akihubiri mahubiri kuhusu Yona ambayo alisema alifika Ninawi akionekana kama alikuwa mweupe na amepooza kwa sababu alikuwa tumboni mwa samaki. Huo ni upuuzi.

Ingemchukua nusu mwezi kufika Ninawi. Jua lingemchoma vizuri sana kufikia wakati huo, labda. Je, nilijibu swali lako kupita kiasi? Sawa.

Huyo ni Yona. Tuendeleo na Amosi. Yona ni rahisi kukumbuka.

Tumekulia na Yona katika shule ya Jumapili. Hizi zifuatazo ndizo ambazo nitakufanya ufikirie mambo ya kukusaidia kukumbuka Amosi anahusu nini, sawa? Kwanza kabisa, tunahitaji kuchora ramani tena, na tunahitaji kufanya mambo kadhaa kwenye ramani hii. Amosi anatabiri karibu wakati huo huo, Yeroboamu wa Pili na Uzia.

Hii ni muhimu kwa sababu Amosi anatuambia hivi. Kwa hivyo, atakuwa wa wakati huo. Na ufalme wa kaskazini ulianguka lini kwa Ashuru? Hebu tuache tarehe hiyo.

722. Vizuri. Na kwa hivyo, Amosi anatabiri kuhusu kizazi kimoja kabla ya hilo kutokea.

Sasa, kuna mambo mengine machache tunayotaka kukumbuka. Amosi ni mchungaji wa kondoo na mkulima wa mikuyu laini. Siwezi hata kuzungumzia leo.

Tekoa iko wapi? Naam, zip zap, tuna mshale hapo hapo. Kwa hivyo, anatoka kwa mtu katika ufalme wa kusini. Tekoa iko katika eneo la kabila la Yuda.

Mambo machache tu ya kujiuliza kwa wale ambao mngenda kufikiria kuhusu hili: miti ya mikuyu haikui karibu na Tekoa. Hilo ni eneo la ufugaji sana. Miti ya mikuyu labda ingekua zaidi hapa, katika eneo la Shefela, Bonde la Wafilisti.

Baadhi ya watu wanapendekeza kwamba Amosi labda alikuwa mfanyakazi mhamiaji, alilima mikuyu wakati fulani msimu ulipokuwa sahihi na kisha akatoka hapa. Hii inamfanya kuwa sawa na mfanyakazi mzuri wa ofisi. Yeye si mmoja wa aina ya manabii wa mahakama.

Sasa, anaitwa, na analazimika. Hana chaguo kuhusu hilo. Acha nikusomee sura ya 3 na ninahitaji kumwacha Mathayo na kurudi kwa Amosi.

Mfululizo wa maswali ya kujibu maswali. Je, watu wawili hutembea pamoja isipokuwa wamekubaliana kufanya hivyo? Je, simba hunguruma kichakani asipowindwa? Je, hunguruma katika pango lake asipopata chochote? Je, ndege huanguka katika mtego ardhini wakati hakuna mtego uliowekwa? Majibu ya haya ni dhahiri, sivyo? Na kisha, katika mstari wa 7, hakika Bwana Mwenye Enzi Kuu hafanyi

chochote bila kuwafunulia manabii mipango yake. Simba amenguruma. Ni nani asiyeogopa? Bwana Mwenye Enzi Kuu amesema.

Simba, Bwana mwenye enzi kuu, ni nani awezaye ila kutabiri? Amosi hana chaguo katika matarajio haya. Na analazimishwa wapi kutabiri? Naam, hiyo ndiyo sehemu ya kutisha. Hapa kuna Betheli pale pale.

Lazima avuke mpaka. Lazima afanye kile ambacho mtu huyo wa Mungu ambaye hakutajwa jina, unamkumbuka? Wafalme wa kwanza waligawanyika katika ufalme zamani sana. Mfalme alikuwa nani wakati huo? Kuna mwangwi wa kuvutia sana hapa.

Ni nani aliyekuwa mfalme wa kaskazini ufalme ulipogawanyika? Ni Yeroboamu, sivyo? Yeroboamu, mwana wa Nebati. Nasi hapa. Tuko hapa.

Historia inarudiarudia. Inajirudia yenyewe. Kwa sababu huyu hapa Amosi kutoka Tekoa, nabii aliyetajwa kutoka Yuda wakati huu, ambaye anaitwa kwenda madhabahuni Betheli na kutangaza dhidi yake, wakati wa utawala wa Yeroboamu wa Pili.

Na usifikirie kwamba watu walio karibu hapo hawangeweka antena zao juu. Kungekuwa na wale ambao wangekumbukwa—mabaki, ndiyo, bila shaka.

Lakini bado, kungekuwa na milio hiyo hapo. Jambo lingine tunalotaka kutambua kwenye ramani hii ni kwamba hatutaiona ramani tena, na bado nitafanya jambo fulani na mzunguko wa Mataifa . Amosi anaanzaje unabii wake? Sura ya kwanza.

Kwa dhambi tatu za mtu na nne, sitauondoa mkono wangu. Na kisha inaonyesha dhambi hizo ni zipi. Na hao watu ni akina nani? Naam, zinaanza na Damasko.

Kisha wanaenda Gaza. Kisha wanaenda Edomu. Kisha wanaenda Tiro .

Na kisha wanaenda Amoni. Na kisha wanaenda Moabu. Unajua, Amosi anazunguka mataifa yanayozunguka Israeli.

Baada ya kuwaendea wageni hawa, hawaendi, lakini anawazungumzia. Anawarejelea. Baada ya kuwataja, ndipo anakaribia zaidi nyumbani.

Unajua, sisi hupenda kusikia mtu akimkosoa mtu mwingine ambaye hatumpendi sana. Namaanisha, labda wewe hufanyi hivyo. Nyinyi nyote ni watu wazuri tu.

Lakini, unajua, baadhi yetu ambao bado hatujazaliwa upya na katika sehemu za ndani kabisa, mbaya, na zenye giza za mioyo yetu zenye kiburi, unajua, ikiwa mtu ambaye

hatumpendi sana anapata ukosoaji anaostahili, tumekaa hapa tukiwaza, ndio, tumpe. Anastahili. Hili hutokea katika ngazi ya kitaifa.

Tunafurahi kidogo mataifa yanapoipata kutoka Umoja wa Mataifa. Baadhi yao, hiyo ni kweli. Sawa.

Unajua, mambo yaleyale yanaendelea. Na Amos ni mwanasaikolojia mzuri. Ikiwa unapata shida kumkumbuka Amos, kwanza kabisa, mfikirie kama mwanasaikolojia mzuri.

Bila shaka, Roho Mtakatifu anaongoza hili. Ninajua hilo. Lakini anaanza kwa kuvutia umakini wa watu.

Yeye ni mtu kutoka Yuda. Ameenda kaskazini hadi Betheli. Na anafanya nini? Hasemi, nyinyi ni wabaya sana kwanza.

Anaanza kwa kuzungumzia kuhusu Damasko na Gaza na Tiro na Edomu na Moabu na Amoni na mambo yote waliyoyafanya vibaya. Na, bila shaka, watu wa Israeli, walihisi shinikizo hizo. Kwa sababu ni masuala gani mengine mara kwa mara? Watu hawa wamejihusisha na biashara ya utumwa, wakiwauza watu wa Mungu.

Edomu ilikuwa wakati wa biashara ya utumwa. Naam, unajua, Waisraeli watapenda tu aina hiyo ya hukumu. Na kisha inafikia Yuda, ambayo, kwa njia, ni eneo la Amosi mwenyewe.

Na atamlaani Yuda pia. Na watu wa Israeli labda wanaenda, ndio, hakika, mwache aichukue, geuza koti. Sivyo? Na kisha, hatimaye, anakuja na kutumia kitabu chake kilichobaki kuhusu Israeli.

Yeye ni mwanasaikolojia mzuri. Inafanya kazi vizuri. Vyovyote vile, ni lazima nione ramani.

Na kisha tunapaswa kuangalia kitu kingine. Hii ni nini? Na si nafasi tupu. Hiyo ni nini? Kuna mtu yeyote anayejua? Wavu.

Unamaanishaje, jisikie huru? Namaanisha, uko kwenye njia sahihi. Endelea. Ah, sawa, nitakurekebisha kidogo.

Mashimo hayo madogo si mashimo ya kupitishia chochote. Yanatakiwa kuwa na vipande hivi vidogo vya basalt ndani yake. Kwa hivyo, vyote, katika umbo lao la asili, vingekuwa na vipande hivyo vidogo vya basalt.

Kisha, fikiria hilo kama futi nne kutoka chini hadi juu. Je, hilo linasaidia kidogo? Nick? Thresher, vizuri. Inafanyaje kazi? Sawa, kwa kweli, uko kwenye njia sahihi.

Unaweka kitu hiki chini ili kiwe juu ya uso wa mahali ambapo nafaka yako iko. Unaweka uzito juu yake, kisha unakivuta kwenye nafaka. Na kwa hivyo, kinavunja maganda na maganda yaliyo kwenye nafaka, na kisha unakitupa juu hewani na kitu kama hicho.

Sawa, sasa, kwa nini hilo ni muhimu? Kwa nini duniani ninakuonyesha hili pamoja na Amosi sura ya 1? Amosi sura ya 1. Sitasoma haya yote, lakini je, haivutii kwamba katika mazungumzo na Damasko, ambayo ndiyo ya kwanza hapa, yeye, Damasko, alipura Gileadi kwa sled zenye meno ya chuma? Sawa, hiyo ilikuwa sled ya kupuria ambayo tumeiangalia tu. Hiyo ilikuwa na meno ya basalt.

Weka meno ya chuma ndani yake, na fikiria jinsi inavyoburuzwa juu ya watu badala ya nafaka. Hiyo ndiyo picha. Hiyo ndiyo picha.

Uharibifu mbaya sana. Na hautakuwa pekee utakaofanya mauaji ya kimbari. Amoni atafanya hivyo pia.

Gileadi iko wapi, kwa njia? Nilisahau kuionyesha kwenye ramani. Je, kuna mtu yeyote anayekumbuka Gileadi iko wapi? Tangawizi, unaelekeza mashariki mwa Mto Yordani, sivyo? Ni eneo hilo ambalo ni kati ya Bahari ya Galilaya na Bahari ya Chumvi, lakini ni mashariki mwa Mto Yordani ambapo makabila mawili na nusu yalika, yakipiganiwa kila mara. Na, bila shaka, Amoni na Damasko pia watapigania eneo hilo.

Na kila wanapopata nafasi ya kuonyesha misuli yao kidogo, hawafanyi hivyo kwa njia ya neema sana. Kwa hivyo, haya ni baadhi ya watu wetu wenye matatizo na mambo waliyofanya vibaya. Damasko, mauaji ya kimbari, aina hizo za masuala.

Ufilisti, kuwauza watumwa wa Kiebrania. Angalia mfanyabiashara wa watumwa ni nani. Edomu hapa.

Tiro, ikiuza jamii nzima. Edomu. Inaonekana Edomu inahusika sana katika suala hili la biashara ya utumwa.

Na tena, haya si masuala ya zamani. Ukifuatilia chochote kwenye habari za kimataifa, unajua kwamba biashara ya utumwa wa ngono ni jambo kubwa hivi sasa. Bado kuna mambo yanayoendelea kama haya.

Manabii, kama nilivyosema Ijumaa, wana wakati muafaka. Wana wakati muafaka. Ujumbe wao ni wa wakati muafaka.

Edomu anamfuatilia ndugu yake. Ndugu yake ni nani? Yakobo, bila shaka, wazao wa Yakobo, Waisraeli. Kwa hivyo, Waedomu na Waisraeli hawakuwa wakielewana.

Amoni, uharibifu wa Gileadi. Moabu, kisasi, na chuki. Yuda.

Naam, Yuda pekee alichofanya ni kuikataa Torati. Sio mbaya sana, sivyo? Si kweli. Ni wakati watu wanapoikataa Torati ndipo wanaanza kushuka kwenye mteremko mbaya unaowapeleka mahali ambapo hawa watu wengine walikuwa.

Kwa sababu tunahitaji Torati ili tujiweke kwenye njia sahihi katika suala la haki yetu binafsi na mifumo yetu ya kijamii. Sawa. Yuda alikataa Torati na kukumbatia ibada ya sanamu.

Hiyo ndiyo sura ya kwanza pamoja na sehemu ndogo ya sura ya pili. Na kama nilivyosema, ndivyo Amosi anavyoanza. Na kisha anatumia ujumbe wake wote uliobaki kuhusu Israeli.

Anachofanya mara kwa mara ni kuwahukumu watu kwa dhuluma zao zote. Ukitaka kuhubiri ujumbe kuhusu dhuluma za kijamii, kwa sababu, bila shaka, hilo ndilo jambo kubwa kwa sasa. Sote tunazungumzia haki za kijamii.

Sipingi haki ya kijamii, lakini ningependa kuona muda sawa ukitolewa kwa haki ya kibinafsi. Kwa kweli ningependelea.

Lakini ukitaka kuhubiri ujumbe kuhusu haki ya kijamii, nenda kwa Amosi. Upo hapo kwa sababu watu walikuwa wakiwatumia watu wengine kwa kila njia ambayo ungeweza kufikiria.

Sawa? Na ni wazi kuna ibada ya sanamu hapo. Kuna kuridhika. Amosi ni nabii wetu mzuri ambaye, katika sura ya nne, mstari wa kwanza, anasema, sikieni haya, enyi ng'ombe wa Bashani kwenye Mlima Sinai.

Ninyi wanawake mnaowakandamiza maskini na kuwaponda wahitaji na kuwaambia waume zenu, tuleteeni vinywaji. Sawa? Ni aina mbaya zaidi, za kujihudumia, za kuridhika, na za kutamani sana. Kwa hivyo, Amosi anasaidia sana kwa njia hiyo.

Amosi ndiye anayeanza kuinua antena zetu kuhusu siku ya Bwana. Sura ya tano. Ole wako, mstari wa 18, unayeitamani siku ya Bwana.

Sasa ngoja niandae jukwaa kwa ajili ya mjadala wa siku ya Bwana ambao utaendelea na baadhi ya manabii wetu wengine. Kwa sababu tazama, hivi ndivyo ilivyoendelea. Waisraeli walipokuwa na siku ya Bwana akilini mwao, walikuwa wakiifikiria kama ifuatavyo.

Naam, wakati mzuri. Kila mtu mwingine ambaye ni mkatili na mkorofi atapata kutoka kwa Mungu, nasi tutaletwa moja kwa moja mbele zake. Hivyo ndivyo walivyokuwa wakifikiria.

Najua sikusema vizuri sana, lakini umeelewa hoja? Amosi anaanza uzi ambao utaendelea na kwamba siku ya Bwana itakuwa ya kutuliza sana kwa watu wa Mungu—ole wenu ninyi mnaoitamani siku ya Bwana. Unajua nini? Itaanza na hukumu kwa watu wa Mungu.

Nilikuwa nikicheka kidogo nilipokuwa nikifundisha katika chuo kingine miaka iliyopita na wanafunzi wangu wangesema kila mara, oh, natumai unyakuo utakuja kabla ya mtihani unaofuata. Na ningecheka na kwanza kusema, theolojia yako imechanganyikiwa, haitatokea hivyo . Na pili, wana mtazamo tofauti kabisa kuhusu kile unyakuo huo utahusisha, sivyo? Watu wa Mungu watasimama, unajua, pia wakati fulani.

Kwa hivyo, kumbuka hilo, kumbuka wazo la siku ya Bwana, tunarudi kwenye hilo. Mambo mengine machache tunayohitaji kuzungumzia kuhusu Amosi. Amosi ana maono, kama tulivyosema mwanzoni.

Sura ya 7 hadi 9, Bwana alinionyesha nami nikaona. Kwanza anaona nzige, lakini Mungu anajuta na haleti hilo. Na kisha anaona hukumu kwa moto, lakini Mungu anajuta.

Ni neno hili linalomaanisha Mungu, kwa huruma yake kubwa na ya kina, hatekelezi kile ambacho angekuwa na nia ya kuwaangamiza. Lakini kuna timazi basi, na kisha Bwana anasema, Ninaweka timazi kati ya watu wangu, sitawaacha tena. Sura ya 7 mstari wa 8, mahali pa juu pataharibiwa, na mahali patakatifu pataharibiwa.

Kwa upanga wangu, nitainuka dhidi ya nyumba ya Yeroboamu. Na, bila shaka, wakati huo, kuhani anasema, uhaini. Nenda nyumbani, Amosi, kwa sababu sasa Amosi ametaja kuinuka dhidi ya nyumba ya Yeroboamu.

Hiyo ni habari mbaya. Naam, tuna jambo lingine pia, nalo ni Amosi aliyetajwa katika Agano Jipya, na nyote mmekuwa na Agano Jipya kwa hivyo labda mnajua mahubiri haya mahususi. Baraza la Yerusalemu, je, hilo linapiga kengele yoyote? Matendo sura ya 15, Yakobo anazungumza, na Yakobo anatumia Septuagint, tafsiri ya Kigiriki hapa ambayo ni tofauti kidogo na Kiebrania.

Lakini anachukua kifungu hiki kizuri. Siku hiyo, katika sura ya 9, mstari wa 11, nitarejesha hema la Daudi lililoanguka. Kwa maneno mengine, Israeli itarejeshwa na kufufuliwa.

Kuna siku inakuja. Lakini pia, inasema wanaweza kumiliki mabaki ya Edomu na mataifa yote yanayoitwa kwa jina langu. Sasa, kumbuka tu kwa ufupi, na tena natumai umefanya hivi katika Agano Jipya, lakini kuna mabadiliko ya maandishi katika Septuagint.

Kwa hivyo, kama Septuagint inavyosoma, hiyo ndiyo tafsiri ya Kigiriki ya Biblia ya Kiebrania. Nadhani nyote mnajua hilo. Kama Septuagint inavyosoma, inasema, ili watu wote wanitafute.

Kumiliki na kutafuta hakuonekani kama kitu kimoja, na sivyo. Lakini Kiebrania kilicho nyuma yao kinabadilishwa kwa urahisi sana. Herufi hiyo moja inaweza kubadilishwa kwa kunakili kidogo tu, na hiyo inaweza kuwa mabadiliko ambayo yana tafsiri ya Kigiriki kuliko neno la Kiebrania linalomaanisha kutafuta huishia kuwa ndani yake.

Na hiki ndicho kinachofurahisha, na najua nimefanya hivyo haraka sana. Njoo uchukue tafsiri za Biblia, ambapo tunashughulikia suala hilo kwa kina. Jambo la busara sana, hata hivyo, ni kwamba Mungu, Roho Mtakatifu, anapofanya kazi na maandiko, kama Yakobo anavyozungumza, kama Luka anavyoandika katika Matendo ya Mitume, atatumia tafsiri inayofaa zaidi hali hiyo mahususi kama Yakobo anavyozungumzia, kukumbatiwa kwa mataifa yanayomtafuta Mungu, yaani, Mataifa wataruhusiwa kuingia katika jumuiya hii ya agano.

Sasa najua nimefanya hivyo haraka sana. Jambo kuu ni kwamba Amosi ananukuliwa hapa. Tunahitaji kuendelea na Hosea.

Vinginevyo, ningetumia dakika nyingine tano hapo. Naam, tunapaswa kuzungumzaje kuhusu Hosea? Utakumbuka nini kuhusu Hosea? Ikiwa tunafikiria kuhusu risasi hizi kuu za kujaribu kuwakumbuka manabii wetu wadogo, utakumbuka Hosea kwa nini? Trevor? Ndoa yake. Ndoa yake na kahaba.

Hilo ndilo tunalotaka kufikiria, na kisha tunataka kumfikiria Mungu kama mpenzi aliyejeruhiwa kwa sababu ndivyo hasa vinavyoendelea hapa, na Hosea anafanya hivyo kwa njia ya kugusa moyo sana. Pia anazungumza, anahubiri, anazungumza, anatabiri, na anaishi maisha yake katika muktadha wa Yeroboamu. Sura ya 1, mstari wa 1. Wakati wa utawala wa Yeroboamu, mwana wa Yoashi, mfalme wa Israeli.

Na, bila shaka, suala kubwa ni ndoa yake. Mstari wa 2, Bwana alipoanza kusema kupitia Hosea, Bwana akamwambia, Nenda, ujipatie mke mzinzi, mwanamke wa uzinzi na watoto wa uzinzi. Na hii ndiyo sababu.

Kwa sababu nchi, ukiangalia sehemu ya pili ya risasi hiyo huko juu, nchi ina hatia ya uzinzi mbaya zaidi kwa kumwacha Bwana. Nchi ina hatia ya uzinzi mbaya zaidi. Tena, agano la Mungu na watu wake linawasilishwa mara kwa mara kama ndoa.

Ndoa huko Sinai, agano lililotajwa hapo. Na kwa hivyo, uzinzi ndio njia ambayo ibada ya sanamu inawakilishwa hapa. Kwa hivyo, alimwoa Gomeri, binti wa Diblaimu, naye akapata mimba na kumzalia mwana.

Ona kwamba hapa ndipo mahali pekee ambapo inasema, alimzalia mwana. Mwana wa kwanza, Yezreeli, anaonekana kuwa mtoto wa Hosea. Unapoendelea kusoma, ana binti, lakini wakati huu haisemi kwamba alimzalia binti huyo Hosea.

Inasema tu kwamba Gomeri alipata mimba tena na akazaa binti. Anaitwa Lo ruhamah , ambayo ina maana ya kutokuwa na huruma au kutopendwa. Na kisha, mstari wa 8, baada ya kumwachisha Lo ruhamah kunyonya , Gomeri akapata mwana mwingine.

Tena, haijatajwa. Tena, unaposoma Biblia ya Kiebrania, unaposoma maandiko, maneno madogo hufanya tofauti. Mwana wa kwanza anazaliwa kwa Hosea.

Watoto wengine sivyo. Na hilo pia linawakilisha. Israeli ni watu wa Mungu, nao ni waaminifu kwa muda mfupi sana mwanzoni, na kisha wanapotea na kuwa wazinzi kila mahali.

Katika sura ya 2, kuna shairi linaloelezea, kwa maneno yenye kugusa moyo sana, ibada ya sanamu ya mke wa Hosea na mke wa Mungu. Na kisha katika sura ya 3, kuna amri ya kumrudisha na kumrudisha, ambayo Hosea hufanya. Hiyo ndiyo hali nzima.

Na kisha, kuanzia sura ya 4 na kuendelea, tuna manabii wanaoendelea wanaoelezea kinachoendelea hapa. Acha nizungumzie kidogo kuhusu sura ya 4 na, kwa kweli, nisome sehemu zake kwa sababu tulizungumzia aina tatu za manabii. Kwa kweli, unakumbuka aina tatu za manabii? Kesi ilikuwa moja wapo, ni wazi.

Wale wengine wawili walikuwa nini? Ole wako. Ole wako. Ole wako.

Na kisha kulikuwa na unabii wa baraka pia. Lakini sura ya 4 inaanza kwa maneno ya kawaida ya kesi. Acha nikusomee.

Hili ndilo neno la Bwana, enyi Waisraeli, kwa sababu Bwana ana mashtaka dhidi yenu. Hakuna uaminifu, hakuna upendo, hakuna kumtambua Mungu katika nchi. Sasa, sikiliza mstari wa 2 kwa uwazi kabisa na uniambie kilicho hapa.

Unasikia nini? Kuna kulaani tu, kusema uongo, kuua, kuiba, uzinzi. Unasikia nini? Ndiyo, mifano wakilishi ya Amri Kumi. Nao, bila shaka, wamefanya yote hayo, moja baada ya nyingine mfululizo.

Wanavunja mipaka yote. Umwagaji damu hufuata umwagaji damu. Kwa sababu hii, nchi inaomboleza.

Lakini mtu yeyote asimletee kuhani mashtaka. Mnajikwaa mchana na usiku, na manabii wanajikwaa pamoja nanyi. Watu wangu, hii ndiyo sehemu inayoanza kuwa ya kikatili sana ikiwa bado hamjaipata.

Watu wangu wanaangamizwa kwa kukosa maarifa. Kwa sababu umekataa maarifa, mimi nakukataa wewe kama makuhani wangu. Kwa sababu umepuuza sheria ya Mungu wako, nami nitawapuuza watoto wako.

Itakuwa kama watu, kama makuhani. Nitawaadhibu wote wawili kwa njia zao na kuwalipa kwa matendo yao. Unaelewa picha hapa? Tunapozembea kujua Mungu anasema nini katika agano lake, tuko sawa kwa kuanguka mbali.

Na kisha Mungu ataleta adhabu kali na adhabu. Unajua, kama nilivyosema Ijumaa na nilivyosema yapata nusu saa iliyopita, ujumbe wa manabii si rahisi kuusikia. Manabii hawazungumzi na wazee hao wabaya huko nje.

Wanazungumza nasi. Wanazungumza nasi. Sawa.

Ukisoma sura ya 4 mfululizo, sitafanya hivi, lakini utaona, angalau katika NIV, kwamba neno ukahaba linatokea mara sita hivi, likihusishwa na uzinzi. Sivyoy? Na hiyo ndiyo ilikuwa hali ya Hosea, na hiyo ndiyo hali ya watu. Ni makahaba wanaomwacha Mungu na kufanya ukahaba wao wenyewe kwa kila aina ya mambo mengine ambayo yanaonekana kuwafurahisha zaidi kidogo.

Jibu la Mungu, hili ni la kushangaza sana. Mpenzi aliyejeruhiwa huitikiaje? Ukweli wa ujumbe huu ulio katika kitabu cha Hosea, tunapoufupisha kwa undani, ni jambo ambalo nina uhakika wengi wenu mnalijua sana, ama kutoka katika hali za kifamilia au marafiki, sivyoy? Hili si jambo la ajabu kwetu kwa sababu uzinzi umeenea, na unawavunja watu na kuwaumiza watu vibaya. Mpenzi aliyejeruhiwa huitikiaje? Naam, kwa hasira, bila shaka, na ni hasira inayostahili.

Kwa hisia kubwa ya uchungu. Uchungu unaokuvunja vipande vipande kwa hamu ya kuadhibu kwa njia fulani.

Na hata hivyo, ikiwa mtu huyo ni mpenzi ambaye amejitolea kwa viapo vya agano hilo, akiwa na nia ya kuendelea kupenda licha ya yote. Na hivi ndivyo Mungu anavyofanya hivi. Tazama baadhi ya mifano yake.

Sura ya 5, mstari wa 12. Mimi ni kama nondo aliyekaangwa. Nimekuwa kama uozo kwa watu wa Yuda.

Nondo ni kama nini? Ni wadudu wadogo, na wanakusumbua kidogo, sivyoy? Wageuze. Wanakula nguo zako za sufu, na wanafanya hivyo kwa hila, kimya kimya hadi ghafla unafungua skafu hii nzuri, na ina matundu ndani yake. Inaoza vivyo hivyo.

Kimya, uharibifu. Mungu anasema nitakuwa hivyo. Lakini unajua nini? Watu hawazingatii sana kwa sababu ni kimya sana.

Kwa hivyo, anaendelea na kusema, mstari wa 14, nitakuwa kama simba anayekaangwa. Nitakuwa kama simba mkubwa kwa Yuda. Nitawararua vipande vipande.

Nitaondoka. Kisha nitarudi mahali pangu, hata watakapokiri hatia yao, ndipo watakaponitafuta uso wangu. Watanitafuta kwa bidii.

Mungu anajaribu kuwavutia kimya kimya. Wanaendelea kufuata njia yao wenyewe na hatimaye huwapiga kofi kichwani hadi wakubali hatia yao. Hiyo ndiyo njia moja anayojibu.

Lakini hebu tuangalie mengine machache pia. Na tena, sina muda wa kuyasoma yote. Yanaonekana kuwa yamejhusisha sana na maneno yote sahihi na shughuli zote sahihi.

Lakini Mungu anasema katika sura ya 6, mstari wa 6, Nataka rehema, si dhabihu, kumkiri Mungu kuliko sadaka za kuteketezwa. Usianze tu kufanya mambo yako yote na kuyaita ya kutosha. Rehema.

Toba. Hilo ndilo Hosea na Mungu wanalotafuta. Naam, anaendelea.

Sura ya 9, mstari wa 15, niliwachukia. Sitawapenda tena. Na bado, cha kushangaza, unapofikia sura ya 11, mstari wa 8, ninawezaje kukuacha, Efraimu? Ninawezaje kukutoa kwa Israeli? Ninawezaje kukutendea hivi? Moyo wangu umebadilika ndani yangu.

Huruma yangu imeongezeka. Sitatekeleza hasira yangu kali, sitamharibu Efraimu tena.

Kwa maana mimi ni Mungu, si mwanadamu. Mimi ni mtakatifu kati yenu. Sitakuja kwa ghadhabu.

Sasa, kuna mambo mengi katikati. Lakini unaona, hisia zote nilizowaelezea muda mfupi uliopita ambazo nilikuletea, ujumbe wa Hosea unazielezea. Tunaona Mungu akizionyesha zote pia kwa upendo wake mkubwa kwa watu hawa waliopotoka.

Naam, tunahitaji kuendelea. Hosea anataja au ametajwa sana katika Agano Jipya. Nitapitia haya haraka sana.

Unaweza kuzitafuta mwenyewe. Wazo zima la si watu wangu na bado watu wangu, jambo hilo tuliloliona katika sura ya 1 na katika sura ya 2 mwishoni. Paulo atachukua hatua hiyo katika Warumi kuhusu Wayahudi na Mataifa.

Na Petro pia atatumia usemi huo, ingawa atauendeleza sana katika ujenzi wa waumini Wayahudi. Katika kifungu nilichokusomea hivi punde, Yesu atasema mbele ya watu ambao, wanaonekana kutegemea shughuli wanazofanya. Na Yesu anasema, hapana, nataka rehema, si dhabihu.

Mathayo, anapoelezea ukweli kwamba wazazi wa Yesu walishuka kwenda Misri na hawakurudi hadi kifo cha Herode. Kutoka Misri, nimemwita mwanangu, sura ya 11, mstari wa 1. Sasa, katika Hosea, hiyo inazungumzia Waisraeli wakitolewa Misri kama dhana nzima ya kutoka, ukombozi wao kutoka katika muktadha huo. Mathayo atatumia kuonyesha kwamba katika maisha ya Yesu, badala yake kama Mungu aliyefanyika mwili, ataishi au kuiga tena Israeli ya taifa na uzoefu wa Israeli ya taifa.

Naam, sisi pia tuna, hii ni kama ufupisho hapa, lakini kile ulichonacho katika sura ya 10 mstari wa 8 kuhusu milima inayotuangukia. Watu wataitisha milima ituangukie. Hilo litaonekana katika Luka 23 na pia katika Ufunuo katika suala la hukumu ya mwisho.

Na hatimaye, katika kifungu chetu kizuri ulichokisoma katika Agano Jipya, 1 Wakorintho 15, kifungu cha kawaida kuhusu ufufuo. Hosea amenukuliwa, ee mauti, ushindi wako uko wapi? Ee kaburi, uchungu wako uko wapi? Kwa sababu ufufuo, bila shaka, umeshinda hilo. Vifungu vizuri sana kutoka kwa Hosea vinavyonukuliwa katika Agano Jipya.

Sasa, hatujamaliza. Hii ni sehemu yetu ya manabii ambao ni manabii wa karne ya 8 wakizungumza hasa kuhusu kaskazini. Lakini kama nilivyosema, tunataka kufupisha uzoefu wetu wa Yona kwa kuangalia Nahumu mara moja tu.

Sura tatu, wakati mwingine hupotea hapo . Nahumu ni nabii wetu. Hatujui anatoka wapi.

Anasema yeye ni Mwelkoshi, lakini hatujui ni wapi. Tunachoweza kujua ni dirisha, hilo ni risasi yangu ya pili pale juu, dirisha ambalo alitabiri. Hatuna mambo sahihi, lakini tunapata dirisha kwa sababu anatabiri anguko la Ninawi.

Na tunajua kwamba Ninawi ilianguka mwaka wa 612 KK kwa Wababeli. Na cha kufurahisha ni kwamba anamtaja Naoamoni , ambalo ni jina la Biblia la Thebes katika Kiebrania. Na tunajua kutoka vyanzo vya nje kwamba hilo lilianguka mwaka wa 650.

Na kwa sababu anataja hilo na kutaja anguko lake katika sura ya 3, basi tunajua kwamba anatabiri baada ya hapo. Kwa hivyo wakati fulani katika dirisha hilo dogo.

Sasa naweza kukuambia, ingawa sina muda wa kulielezea, kwamba, cha kufurahisha ni kwamba, tuna vyanzo vingine vya ziada vya kibiblia vinavyozungumzia anguko la Ninawi.

Mambo ya Nyakati za Babiloni, sehemu moja tunayoweza kwenda. Pia kuna ushahidi mzuri wa akiolojia. Na cha kufurahisha ni kwamba kile unachokiona kimeelezwa katika Nahumu kuhusu miji ya nje na ngome zikikatwa kama matunda, kuhusu mto kuchukua jukumu muhimu katika kubomoa na kufurika jiji, unajua, hayo yanatajwa katika Nahumu kwa mtindo wa kishairi sana.

Unaona hayo yakijitokeza katika Mambo ya Nyakati ya Babiloni na pia akiolojia inaturuhusu kuangalia hilo kidogo pia. Unaposoma kitabu hiki, unajua nini? Kinafanya kazi kishairi. Kinafanya kazi kishairi.

Kwa Kiingereza, unaweza kufanya hivyo kidogo, hata zaidi kwa Kiebrania. Unaposoma sura hiyo, inasikika kama vita. Sio sentensi ndefu za kishairi zinazoinuliwa.

Ni ya kuchosha, yenye maneno mawili au matatu, farasi wakikimbia mbio, na panga zikimetameta. Ni aina ya kitu ambacho ungetarajia: kifupi sana, chenye kukatika sana. Ushairi hutumika kuwasilisha ujumbe.

Ujumbe ni upi? Kwa ufupi sana, sura ya kwanza inazungumzia ukuu wa Mungu mara kwa mara. Kwa kweli, sura ya kwanza inawasumbua baadhi yetu ambao tunapenda kumweka Mungu kwenye sanduku zuri. Unajua, Mungu wetu, tunajikuta, sawa, kama tu tunavyotaka awe.

Na hakika yeye ni mwema na mwema. Nahumu anatupa picha hiyo yote kwa njia ya kilter. Katika mistari michache ya kwanza, tuna Mungu anayelipiza kisasi.

Na neno kisasi limetajwa mara tatu mara moja. Huyu ni Mungu anayelipiza kisasi na hasa anayelipiza kisasi uharibifu na uharibifu unaofanywa kwa watu wake. Na hiyo ndiyo sehemu ya pili ya hili.

Ninawi itaisha kwa ukali. Na itaisha kwa ukali kwa sababu wamefanya aina za ukatili nilizowasomea yapata wiki moja iliyopita. Naam, kwa furaha hiyo, unajua, manabii wengi wangeishia kwa maelezo ya kutia moyo sana.

Lakini hiyo ni sawa. Labda tunahitaji hilo mara kwa mara. Tutaonana Jumatano tutakapoanza na Isaya, kipenzi chetu kabisa.